

Sygn. akt VIII U 2514/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Łanowy - Klimek
Protokolant:	Katarzyna Stefańczyk

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2018 r. w Gliwicach

sprawy A. B. (B.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o umorzenie należności z tytułu składek

na skutek odwołania A. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 10 lipca 2018 r. **nr** (...)

1. oddała odwołanie;

2. zasądza od odwołującego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Jolanta Łanowy – Klimek

Sygn. Akt VIII U2514/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 lipca 2018r. – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. , na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność , w punkcie I określił wysokość należności A. B., które będą podlegały umorzeniu , z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy według stanu na dzień 21.12.2017r., w punkcie II decyzji, stwierdzono, iż warunkiem umorzenia należności określonych w punkcie I decyzji, jest spłata należności nie podlegających umorzeniu. Należność z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999r. nieobjęta postępowaniem o umorzeniu należy uregulować w terminie 12 m-cy od dnia uprawomocnienia się w.w. decyzji, wraz z odsetkami naliczonymi od dnia wpłaty włącznie zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wydanym na jej podstawie Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18.04.2008r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych lub w wyznaczonym terminie objąć je umowa ratalna,

z której należy się wywiązać. Nadto, w uzasadnieniu podano, iż w celu uzyskania informacji na temat wysokości należnych do uregulowania kwot nie podlegających umorzeniu oraz wysokości odsetek należy się zwrócić z pismem do organu rentowego ze stosownym pismem. A także, w przypadku prowadzonego postępowania egzekucyjnego, należy się skontaktować z innymi organami egzekucyjnymi (urzędu skarbowego lub komornikiem sądowym) w sprawie wysokości ewentualnych zadłużeń z tytułu nie podlegających umorzeniu kosztów egzekucyjnych naliczonych przez te organy, których uregulowanie w terminie 12 m-cy od daty prawomocności decyzji, jest także warunkiem wydania pozytywnej decyzji o umorzeniu należności. Ponadto, uzasadnienie zawierało informacje o konieczności dokonania opłaty w.w. kosztów egzekucyjnych i przedłożenia organowi rentowemu dowodów opłacenia tych należności.

Odwołanie od tej decyzji wniósł A. B. domagał się zmiany decyzji i wskazał, iż zaskarżoną decyzją określającą warunki umorzenia należności z tytułu składek obejmuje okres od 11/2006 do 12/2008 i nie precyzuje wysokości należności niepodlegających umorzeniu. Odwołujący zarzucił, iż w sytuacji, gdy zgodnie z zaskarżoną decyzją, ma on zwrócić się do organu rentowego o uzyskanie informacji o wysokości składek które musi uiścić, aby skorzystać z dobrodziejstwa umorzenia, skróci to ustawowy termin do ich zapłaty. Brak informacji o wysokości tych należności określonych w punkcie II decyzji, powoduje iż jest ona niekompletna.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie od odwołującego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i w całości podtrzymał zaskarżoną decyzję.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Odwołujący A. B. urodził się (...)

W dniu 21 grudnia 2017r. złożył do organu rentowego wnioski o umorzenie należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

W piśmie z dnia 8 czerwca 2018r. poinformowano pełnomocnika ubezpieczonego o zakończonym postępowaniu i pouczono o możliwości złożenia wyjaśnień oraz zapoznania się z dokumentacją zgromadzoną przez organ rentowy.

Ubezpieczony nie skorzystał z tej możliwości.

Po rozpoznaniu wniosku ubezpieczonego organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, w której określił warunki umorzenia. Powołując przepis art. 1 ust. 8 ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność :

- w punkcie I określił wysokość należności A. B., które będą podlegały umorzeniu, z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy według stanu na dzień 21.12.2017r.,

- w punkcie II decyzji, stwierdzono, iż warunkiem umorzenia należności określonych w punkcie I decyzji, jest spłata należności nie podlegających umorzeniu. Należność z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999r. nieobjęta postępowaniem o umorzeniu należy uregulować w terminie 12 m-cy od dnia uprawomocnienia się w.w. decyzji, wraz z odsetkami naliczonymi od dnia wpłaty włącznie zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wydanym na jej podstawie Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18.04.2008r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Nadto, w uzasadnieniu podano, iż w celu uzyskania informacji na temat wysokości należnych do uregulowania kwot nie podlegających umorzeniu oraz wysokości odsetek należy się zwrócić z pismem do organu rentowego ze stosownym pismem. A także, w przypadku prowadzonego postępowania egzekucyjnego, należy się skontaktować z innymi organami egzekucyjnymi (urzędu skarbowego lub komornikiem sądowym) w sprawie wysokości ewentualnych zadłużeń z tytułu nie podlegających umorzeniu kosztów egzekucyjnych naliczonych przez te organy, których

uregulowanie w terminie 12 m-cy od daty prawomocności decyzji, jest także warunkiem wydania pozytywnej decyzji o umorzeniu należności. Ponadto, uzasadnienie zawierało informacje o konieczności dokonania opłaty w.w. kosztów egzekucyjnych i przedłożenia organowi rentowemu dowodów opłacenia tych należności.

Ubezpieczony wniósł odwołanie od tej decyzji, domagając się jej zmiany, albowiem w jego ocenie decyzja nie jest kompletna, albowiem nie zawiera informacji o wysokości należności niepodlegających umorzeniu. Odwołujący zarzucił, iż w sytuacji, gdy zgodnie z zaskarżoną decyzją, ma on zwrócić się do organu rentowego o uzyskanie informacji o wysokości składek które musi uiścić, aby skorzystać z dobrodziejstwa umorzenia, skróci to ustawowy termin do ich zapłaty.

Stan faktyczny ustalono na podstawie akt organu rentowego. Stan faktyczny

między stronami nie był sporny, istota sporu sprowadzała się do kwestii, czy w II punkcie decyzji, organ rentowy, bez wniosku ubezpieczonego sam winien określić wysokość należności niepodlegających umorzeniu.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie nie jest uzasadnione.

Na wstępie rozważań wskazać należy, iż w sprawie znajdują zastosowanie przepisy ustawy z dnia 9 listopada 2012r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność

(Dz. U. z dnia 31 grudnia 2012 r.).

Zgodnie z art. 1. 1. C.. ustawy - na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.¹⁾):

1) która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8,

2) innej niż wymieniona w pkt 1

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

2. W przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy wymienionej w ust. 1, wniosek o umorzenie składa płatnik składek.

3. W przypadku, gdy płatnik, o którym mowa w ust. 2, zakończył prowadzenie pozarolniczej działalności, wniosek o umorzenie składa osoba, o której mowa w ust. 1.

4. Wniosek o umorzenie można złożyć w terminie 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

5. Jeżeli decyzję o podleganiu obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym lub decyzję o wysokości zadłużenia z tytułu składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, o których mowa w ust. 1, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyda po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, wniosek o umorzenie można złożyć w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się tej decyzji, chyba że termin określony w ust. 4 jest dłuższy.

6. Umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę,

opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

7. Umorzeniu podlegają również należności, o których mowa w ust. 1 i 6, które do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy zostały rozłożone na raty i nie zostały opłacone do dnia złożenia wniosku o umorzenie. Należności te podlegają wyłączeniu z umowy o rozłożeniu należności z tytułu składek na raty. Warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po opłaceniu pozostałych należności objętych umową.

8. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala także kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych.

9. W przypadku prowadzenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych albo wszczęcia po dniu złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1, postępowania w sprawie podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu określonego w art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy wymienionej w ust. 1 w odniesieniu do osób zgłoszonych do tych ubezpieczeń przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność albo spółki, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy wymienionej w ust. 1, postępowanie, o którym mowa w ust. 8, ulega zawieszeniu do dnia uprawomocnienia się decyzji w sprawie podlegania tym ubezpieczeniom.

10. Warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

11. Niepodlegające umorzeniu należności, o których mowa w ust. 10, podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8.

12. W przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczony termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu.

13. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję o:

1) umorzeniu należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - po spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12, lub

2) odmowie umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - w przypadku niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12.

14. W okresie od dnia złożenia wniosku o umorzenie do dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 13, postępowanie egzekucyjne ulega zawieszeniu. Do postępowania egzekucyjnego nie stosuje się art. 823 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.²⁾).

15. Bieg terminu przedawnienia należności, o których mowa w ust. 1, 6, 10 i 12, ulega zawieszeniu na okres od dnia złożenia wniosku o umorzenie do dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 13.

16. Od decyzji, o których, mowa w ust. 8 i 13, przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i na zasadach określonych w art. 83 ust. 2, 3 i 5-7 ustawy wymienionej w ust. 1.

17. Zakład Ubezpieczeń Społecznych niezwłocznie przekazuje decyzję, o której mowa w ust. 13 pkt 1, dyrektorowi oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako organowi egzekucyjnemu, naczelnikowi urzędu skarbowego lub komornikowi sądowemu w celu wydania postanowienia o umorzeniu kosztów egzekucyjnych.

W ocenie Sądu Okręgowego, wykładnia przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r. poz. 1551) nastrocza problemy, sprowadzające się przede wszystkim do zakresu obowiązku organu rentowego wydającego decyzję warunkową o umorzeniu, w szczególności czy musi on określać w tej decyzji szczegółowo należności nie podlegające umorzeniu, a które bezwzględnie ubezpieczony musi uiścić w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji.

Z literalnego brzmienia nie wynika obowiązek wskazania konkretnych kwot należności nie podlegających umorzeniu, obowiązek taki da się bowiem wyraźnie wyprowadzić jedynie w stosunku do należności umarzanych (art. 1 ust. 8 w z. z ust. 1 i 6 ustawy).

W orzecznictwie przyjmuje się, iż nie oznacza to jednak, iż na organie rentowym nie ciąży żadne obowiązki w zakresie konkretyzacji należności umorzeniu nie podlegających, jakie ma spełnić ubezpieczony ubiegający się o umorzenie. Poza sporem winny być bowiem 2 kwestie:

Po pierwsze art. 1 ust. 8 ustawy nakłada na organ rentowy określenie w decyzji warunków umorzenia, a sam fakt, iż nie wskazano w tym przepisu obowiązku wskazania kwot nie musi świadczyć o braku takiego obowiązku, lecz być skutkiem pragmatyzmu ustawodawcy mającego świadomość, iż w chwili wydawania decyzji warunkowej sam organ rentowy nie będzie w stanie określić kwot należności nie podlegających umorzeniu. Można zatem z tego przepisu w powiązaniu z zasadami dobrej administracji (good governance) oraz zasadą zaufania obywatela do organu (art. 8 k.p.a.) i zasadą informowania (art. 9 k.p.a.) wyprowadzić wniosek, iż jeżeli organ rentowy w chwili wydawania decyzji warunkowej ma możliwość ustalenia kwot należności nie podlegających umorzeniu, to powinien takie kwoty choćby jaką egzemplifikację wymienić.

Po drugie z istoty konstrukcji warunku jak instytucji prawnej należy wyprowadzić wniosek, iż skuteczne obwarowanie czegoś warunkiem wymaga określenia tego warunku na tyle konkretnie aby spełnienie tego warunku było możliwe. Nie chodzi tu oczywiście o możliwość w postaci posiadania środków na spłatę określonej należności, ale na takim określeniu warunku, aby ubezpieczony wiedział jakie skonkretyzowane w decyzji lub w okresie późniejszym zachowanie jest od niego oczekiwane. W przypadku warunku jakim jest spłata należności koniecznym wydaje się - jeżeli w decyzji nie wskazano kwot jakie ma uiścić - przynajmniej jeden raz wskazanie mu kwot tych należności przed upływem 12-miesięcznego terminu od uprawomocnienia się decyzji warunkowej, aby miał on realną możliwość spełnienia takiego warunku.

Prawdą jest, iż przepisy prawa ubezpieczeń należy wyklądać w sposób ścisły, ale z faktu tego tym bardziej można wyprowadzić wniosek, iż organ rentowy je stosujący powinien również ściśle określać obowiązki ubezpieczanego, jeżeli określa je w jakiegokolwiek decyzji, zwłaszcza warunkowej.

Trzeba też patrząc systemowo zauważyć, iż ubezpieczeni są traktowani przez ustawodawcę w sposób szczególny i uprzywilejowany o czym świadczy szereg przywilejów procesowych ukrytych w postępowaniu odrębnych w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (art. 459 i n k.p.c.) czy też w zakresie zwolnienia od kosztów sądowych (art. 36 i 96 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Dz. U. 2016.623 j.t.).

Fakt ten również i na gruncie prawa materialnego musi mieć znaczenie, co powinno oznaczać, iż przywołana na gruncie ustawy konstrukcja warunku nie powinna być bardziej restrykcyjna, jeżeli ustawodawca z jakichś względów wyraźnie tego nie postanowi - niż konstrukcja warunku w stosunkach cywilnoprawnych. W tych drugich jak wiadomo w świetle art. 94 k.c. warunek niemożliwy, jak również warunek przeciwny ustawie lub zasadom współżycia społecznego pociąga za sobą nieważność czynności prawnej, gdy jest zawieszający; uważa się za niezastrzeżony, gdy jest rozwiązujący.

Zatem. organ rentowy wydając w stosunku do ubezpieczonego decyzję warunkową, uzależniającą umorzenie zobowiązań publicznoprawnych od spłaty należności niepodlegających umorzeniu, powinien należności te na tyle sprecyzować w decyzji lub w okresie późniejszym, aby warunek zawarty w decyzji był możliwy do spełnienia. Minimum w tym zakresie powinno być co najmniej jednorazowe wezwanie ubezpieczonego do spłaty tych należności w okresie poprzedzającym upływ terminu wynikającego z decyzji warunkowej - jeżeli w decyzji warunkowej należności tej kwotowo nie wskazano.

Sąd Okręgowy nie do końca podziela w.w. stanowisko. W okolicznościach niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, iż zaskarżoną decyzją określa jedynie warunki umorzenia. Odwołujący może skorzystać z dobrodziejstwa abolicji, albo też i nie skorzystać. Jeżeli akceptuje warunki do umorzenia, do nic nie stoi na przeszkodzie, aby złożył zgodnie z pouczeniem - wniosek o określenie należności, które nie podlegają umorzeniu, a następnie przystąpił do ich zapłaty lub wystąpił o układ ratalny. Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy w sposób wyczerpujący określił jakie należności i z jakich tytułów podlegają uiszczeniu, a także wskazał i opisał procedury, które winien zrealizować ubezpieczony. W piśmie z dnia 2.08.2018r. ubezpieczony ponownie został pouczone o sposobie uzyskania informacji o wysokości należności nie podlegających umorzeniu, nawet z podaniem numeru kontaktowego. Zatem w ocenie Sądu Okręgowego organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję wyczerpał dyspozycję cyt. w. przepisu co do jej treści.

Reasumując, na mocy art. 477 par. 1 kpc oddalono odwołanie.

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 kpc w zw. z przepisami Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 5.11.2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.